

Пам'ятайте
про
Україну!

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Нью-Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Нью-Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXIX. Ч. 55. ДЖЕРЗІ СІТІ І НЬО ЙОРК. СЕРЕДА, 24-го БЕРЕЗНЯ 1982 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 24, 1982 No. 55. VOL. LXXXIX.

Влаштовують демонстрацію в обороні Ю. Шухевича

Нью-Йорк, Н.Й. — Товариство Української Студентської Молоді ім. Міхновського (ТУСМ) проголосило тижень від 22-27-го березня "Тижнем Юрія Шухевича". Кульмінаційною точкою програм у цьому тижні буде демонстрація в Нью-Йорку в суботу, 27-го березня, спочатку під головною квартирою Об'єднаних Націй на 47-й вулиці і Першій авеню, а потім під будинком совєтської місії до ОН на 67-й вулиці і Лексингтон авеню в обороні прав України і Ю. Шухевича.

Головна Управа ТУСМ-у інформує, що ці акції в обороні Ю. Шухевича, сина Головного Командира УПА Романа Шухевича-Тараса Чупринки, який від дитячого віку карався у совєтських в'язницях та концетраційних таборах Сибіру, ведуться вже кілька років підприпад і знаходять позитивний відгук в американській пресі та серед численних законодавців в Сенаті і Палаті Репрезентантів. Також стейтвіль легістатури таких стейтів як Нью-Йорк, Огайо, Мішиген, Іллінойс та інші прийняли

відповідні резолюції, прихильні до українських акцій і вислали їх до федерального Уряду у Вашингтоні з проханням інтервенувати у справі звільнення Шухевича і ухвалення йому дозволу на виїзд до З'єднаних Стейтів Америки.

Останні інформації з України дуже тривожні. Ю. Шухевич фізично хворий, а знущання над його родиною далі продовжуються. Тому українській спільноті невідомо якраз тепер зупинити кампанію в обороні Ю. Шухевича і його родини і треба зробити максимальні заходи для його звільнення, — говориться в інформації ГУ ТУСМ-у.

Для успішного ведення акцій ТУСМ видав цілий ряд брошур, летючок та іншого матеріалу і тому потребує також фінансової підтримки. Бажаючих допомогти молоді продовжувати це корисне діло управа ТУСМ-у просить звертатися на адресу: Ukrainian Student Organization of Michnovsky (TUSM), National Board, 136 Second Ave., New York, N.Y. 10003.

Іванна Климовська померла у Філадельфії

Філадельфія, Па. — В понеділок, 22-го березня 1982 року, тут у популенієвних годинах померла несподівано на атаку серця бл. п. Іванна Климовська, відома акторка-гумористка, яка виступала під псевдонімом "Яничинська", уродженка Самбора. Покійна ще юнакою проявила себе в тайнової Пласті, а згодом у підпільній роботі. Була ув'язнена польською владою, коли в Галичині проходили арешти у зв'язку з подіями в Закарпатській Україні.

Працювала в Промбанку в Самборі за всіх трьох окупаций Західної України. Останніх 15 років працювала на сцені. Крім ЗСА і Канади виступала по більшості українських осередках Англії, а два роки тому перед українською громадою в Парижі. Була членом Об'єднання Мистців Української Сцени (ОМУС).

Панахида заповіджена на п'ятницю, 26-го березня ц.р. в похоронному заведенні М. Насевичів о год. 8-й вечора. Похорон в суботу, 27-го березня до церкви св. Архистратига Михаїла, а потім на український цвинтар у Факс Чейсі. Бл. п. І. Климовська залишила в жалобі мужа Ярослава Климовського й інших членів родини.

СТУДІЯ МИСТЕЦЬКОГО СЛОВА ВШАНУЄ І. ФРАНКА

Джерзі Сіті, Н. Дж. (Л. Волянська). — Це буде вечір — "Театр Франкового Слова" в Нью-Йорку, це буде поклін Каменярів України в 125-ту річницю плюс один рік більше з дня народження Івана Франка. Вечір влаштовує Студія Мистецького Слова — розповіла в редакції щоденника у вікторок, 16-го березня, Лідія Крушельницька, акторка і педагог, мистецький керівник Студії. Вечір, під патронатом Комітету Об'єднаних Українсько-Американських Організацій великого Нью-Йорку, відбудеться у неділю, 4-го квітня, в середній школі Вашингтон Ірвінг Гайскул, о год. 2:30 по полудні. В ньому бере участь сорок осіб — майже всі студії, серед яких знаходимо дітей від 7-8-го року життя, далі підлітки та юнацтво, аж до дорослих зовсім студійців, тих, що 16 років тому розпочали навчання в Студії вже з першого дня її заснування тут.

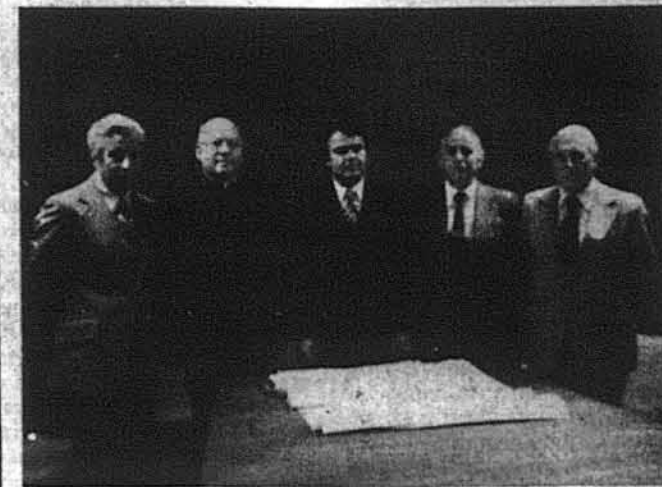
В редакції "Свободи" (зліва): Л. Крушельницька, М. Хоманчук і О. Гентіш.

Разом з Лідією Крушельницькою прибув на розмову фінансовий референт ЮАО Микола Хоманчук; згодом приєдналася до них культурно-освітня і імпрезова референтка Комітету Олена Гентіш, яка працює в адміністрації "Свободи". Переконалими пояснила Л. Крушельницька, чому не відбувся Франківський вечір у минулому році, коли був "Рік Франка", але це зовсім не шкодить, і за теплим висловом поета-літературознавця Богдана Бойчука, рік теперішній може бути також Франківським, бо це сто двадцять п'ять років від дня народження плюс один рік більше, або коротше — "Сто двадцять вітальні ще й один!" Геніальний Франко заслужив собі від нас на спадок і поклін, — кажуть

гості в редакції, широкі запрошують українців Нью-Йоркської Метрополіти та "околиці" прийти і провести дві години в розкошуванні Франковим безсмертним словом.

Вечір складатиметься з двох частин. Першу частину — своєрідну біографію поета, зіткану з автобіографічної лірики поета, де він сам на сцені буде присутній (ролю Франка виконує Андрій Юзєвіч), уклад з глибоким знанням Франка його творчості Б. Бойчук. Тут бере участь кілька десятків осіб. Окремі картини — гурт дітей і дитячі твори поета — "Ластівка", "Кіця", "Ідилія", потім в'язниця, "Веснянка" з участю юних виконавців; сорок строф з "Парестікону", друга частина збірки "Мій Ізмараїд", виконують десятилетні молоді дівчат, що належать до старшої (останньої) класу Студії. Загадко-

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ УНС ПЕРЕВОДИТЬ ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНУ ПЕРЕВІРКУ

Головна Контрольна Комісія під час праці в Головному Канцелярії УНСОюзу (зліва): проф. І. Телюк, о. протопресвітер С. Біляк, д-р Б. Футей, мгр І. Геврик і проф. д-р Б. Гнатюк

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Головна Контрольна Комісія Українського Народного Союзу розпочала в понеділок, 22-го березня ц.р., передконтрактну перевірку майна, діловодства, організаційного стану видавництва "Свобода". Союзівки та інших діянок активності УНС. Контролю переводять: д-р Богдан Футей (Клівленд), мгр Іван Геврик (Вінніпег), проф. Іван Телюк (Нью-Гейвен), о. протопресвітер Степан Біляк

(Бавид Брук) і проф. д-р Богдан Гнатюк (Філадельфія).

При кінці контролі, тобто в п'ятницю, 26-го березня, Контрольна Комісія матиме спільне інформаційне засідання з членами Головного Екзекутивного Комітету УНС, а про висліди контролі звітуватиме на 30-й Конвенції, яка, як відомо, відбуватиметься в Рочестері, Н. Й. в дні від 24-29-го травня ц.р.

АВТОМОБІЛЬНІ РОБІТНИКИ ПІДПИСАЛИ НОВИЙ ДОГОВІР

Дітройт, Миш. — Вслід за автомобільною компанією Форд, Джеренал Моторс підписали подібний договір з робітничим спілком. В тому договорі спілка погодилася на різні поступки в платні і в привілеях.

ким уже закінчуванням договорів і в галузі великого промислу.

В новому договорі юніа погодилася зрезигнувати із щорічних підвишок платні, що вже було ввійшло в традицію автомобільного промислу, з дев'ятьох днів вільних від праці впродовж одного року, які були нормальні на заплачені, та піднесення заробітків відповідно до зросту коштів прожиття впродовж дев'яти місяців.

Таким чином це стало вже загальним домінуючим спрямуванням у дальшому розвитку заробіткової ситуації в ЗСА. Деякі дні тому з кіл сталевих продуктів ЗСА наспіли подібні інформації у зв'язку з недале-

ким уже закінчуванням договорів і в галузі великого промислу.

В новому договорі юніа погодилася зрезигнувати із щорічних підвишок платні, що вже було ввійшло в традицію автомобільного промислу, з дев'ятьох днів вільних від праці впродовж одного року, які були нормальні на заплачені, та піднесення заробітків відповідно до зросту коштів прожиття впродовж дев'яти місяців.

Речник спілки автомобільних робітників, Даглас Фрейзер, заявив після підписання нового договору, що головною ціллю юніа під сучасну пору є зберегти місце праці для робітників. Місія праці загрожена, бо американська автомобільна промисловість знайшла в тяжкій кризі з огляду на якість і ціни її виробів, які відстають поважно від світових стандартів, а зокрема від стандартів домінуючої під сучасну пору в світі японської автомобільної промисловості. Компанія також висловила задоволення з нового контракту й зі свого боку погодилася зрезигнувати плани замкнення деяких фабричних комплексів, що було намічено на найближчі місяці. В загальному компанія погодилася не замикаєти ніяких фабричних комплексів впродовж найближчих двох років. Так само компанія погодилася допомогти виплачування доплат тим робітникам на двох фабриках у Каліфорнії, які замкнуто на неограничений час, але не остаточно. Додатково компанія погодилася на деякі подібні концесії у відношенні до деяких інших цих не названих фабрик.

Одначе до найбільш радикальних нових заходів належить та точка нового договору, яка започатковує співучасті робітників у подільній майбутній зиску компанії. Започаткування того впроваджує принцип партнерства робітників і власників підприємства та його керівництва, що на американському ґрунті дотепер не було надто популярним.

Зате в договорі не впроваджено пов'язання концесій робітників зі змінними цінами на автомобілі. Спілка й далі прихильно ставиться до впровадження того принципу, але керівництво Джеренал Моторс не погодилося на нього, з огляду на всілякі інші зміни в дотеперішній практиці, до яких спершу треба достосуватися, а тоді щойно можна буде говорити про дальші.

В ПОЛЬЩІ НЕ ЗАБУВАЮТЬ ВАЛЕНСУ

Гданськ, Польща. — Леся Валенсу, голову Крайового комітету вільної профспілки "Солідарність", не відпустили з його "золотої клітки", у якій він перебуває від 13-го грудня минулого року, тобто від проголошення воєнного стану у Польщі і переселення там влади Військовою радою національного спасіння під керівництвом теперішнього першого секретаря Польської Об'єднаної Робітничої (комуністичної) партії, прем'єр-міністра і міністра оборони Войцеха Ярузельського.

Валенса і його родина, зокрема дружина, надієлись, що Військова рада дозволить йому взяти участь у хрестині своєї дочки в неділю, 21-го березня ц.р., чого доматалася дружина у польських офіційних чиновників і писала особистого листа до прем'єра Ярузельського. Військова хунта однак боялася реакції мешканців Гданська, міста у якому постала вільна профспілка і у якому вже неодноразово відбувалися бурхливі робітничі демонстрації із засудом політики комуністичного уряду.

Хрестини донечки Валенси відбулись без батька. Парохіяни поділили тільки про порожнє крісло для нього біля вітара, яке, як пишуть закордонні кореспонденти, символізувало теперішню ситуацію в Польщі — розділені родини, масові репресії, переповнені в'язниці і так звані ізоляційні, чи концентраційні табори, з тисячами інтернованих, але не засуджених противників режиму.

Маленьку церквочку на передмісті Гданська заповнили вірні по береги. Кореспонденти пишуть, що принаймні 7,000 осіб прийшли не так на хрестини дочки Валенси, як для пошанування її батька, звільнення якого вони домагалися після закінчення релігійних церемоній. Велика товпа народу голосно викрикувала: "Солідарність", "Дайте нам Леся Валенсу" та інші гасла. Поліція не вмішувалася до товпи, але у збільшеній кількості зібралася поблизу церквочки, щоб есентуально втрутитися, якщо б була така потреба.

При тій нагоді єпископ Лех Качмарек, ординарій Гданська, закликав присутніх молитися за звільнення не тільки Валенси, але також всіх ув'язнених, інтернованих і переслідуваних, а також за речників уряду, щоб вони, як заявив єпископ, "аміло провадили країною".

Вміжчасі варшавська телевізія передала ще одну 70-хвилинну програму з атакою на Валенсу, вільну профспілку "Солідарність" і її керівників. Програму, названу "Наша Польща — 400 днів", дуже рекламували засоби масової інформації, закликаючи глядачів оглянути її. З цієї програми виходить, що винними за всі нещасть в Польщі є керівники "Солідарності", які "звмусили уряд проголосити винюковий стан в країні і обмежити рухи громадян". Політичні спостерігачі кажуть, що цією програмою Військова рада започаткувала мабуть посилену пропагандивну акцію проти "Солідарності" та інших сил спротиву в Польщі.

У світі

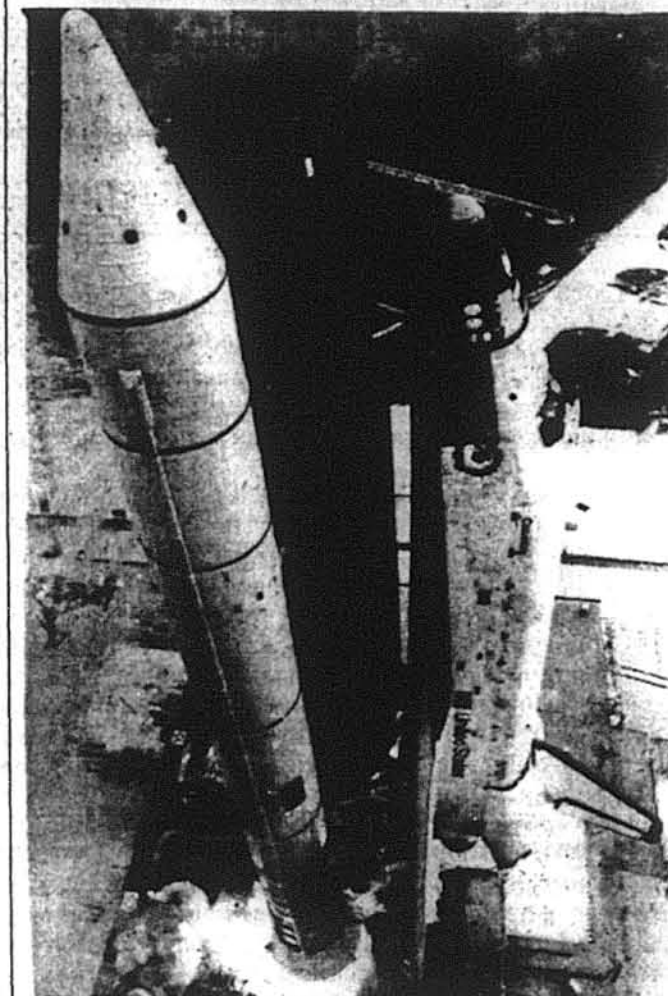
КОМУНІСТИЧНИЙ УРЯД НІКАРАГУА потвердив, факт переселення великої маси індіанців з їхніх прадавніх теренів вздовж кордону з Гондурасом у глибини країни. Дотепер уряд Нікарагуа заперечував той факт, аж американські чиновники опублікували докладні дані й світліни зруйнованих індіанських сіл, церков, громадських будинків, щойно тоді комуністи Нікарагуа до цього призналися. Дотепер виселено коло 100,000 селян з родинами, а дальші переселення — заплановані. Уряд Нікарагуа пояснив переселення тим, що в тих прикордонних районах появились партизани, які ведуть акцію проти нього, а індіанці їм сприяли. Індіанці, які належать до племені Міскіто, живуть примітивним життям, не мають ніяких громадських організацій, ані не беруть участі в політичному житті, тому вони не могли організуватися протиставитися тому насильству над ними, аж доки міжнародні організації не звернули на це увагу. Одначе в обличчя кончестости серед них починають появлятися провідники загальногромадського покроя, одначе урях їх з місця арештовано. Дотепер арештовано коло 25 таких видніших між індіанцями осіб, а деякі з них втекли за кордон до сусідніх країн, або сховалися в пралісах.

У ГВАТЕМАЛІ ЧЕРВОНІ ПАРТИЗАНИ НАПАЛИ НА фарму американського фермера Пітаса Джерваса, його вбили, а фарму спалили. Партизани ідентифікували себе як члени "Партизанської армії убогих" і відступили вони щойно тоді, коли появились урядові воєня й відкрили по них вогонь. Це — другий американець, який загинув з рук червоних партизанів у Гватемалі. Першим був о. Джеймс Арнольд Міллер з Висконсину, який вів місіонерську діяльність на станції ордену Християнських братів в провінції Гугутенанго. Фермер Джервас жив у Гватемалі разом зі своєю дружиною вже близько десяти років, провадив вірцеву господарку й показував місцевим селянам нові й кращі форми господарювання. Його фарма була в селі Сан Крістоаль, 30 миль від столиці Гватемали. Прийшовши, партизани прогнали його жінку, а від нього вимагали грошей і зброї.

ВНУТРІШНЬОПОЛІТИЧНА БОРОТЬБА ДВОХ головних угруповань в чорній африканській республіці Зімбабве загострилася й прихильники обидвох груп вийшли на вулиці міст та розпочали між собою боротьбу. Боротьба покищо обмежується до дрючків і різних залізних предметів та каміня, але, як подають міжнародні репортери з Солсбері, столиці Зімбабве, боротьба загострюється і є небезпека переходу противників до пальної зброї. Така небезпека існує в першу чергу в менших містах та в селлах, де слабша поліційна охорона та де є багато зброї в руках населення. Зброя ця залишилася ще з часів партизанської визвольної боротьби, хоч після проголошення держави Зімбабве її треба було злати до державних магазинів. Саме тепер поліція викрила великий магазин такої зброї і ствердила, що її негромадянина до планованих виступів фракції Джошуа Нгире, яка програла при виборах, але не хоче підпорядкуватися вислідів цих виборів.

НОВОБРАНИЙ ПРЕЗИДЕНТ ЄВРОПЕЙСЬКОГО парламенту, який має осідок у Страсбурзі, північносхідній Франції, Піт Данкерт заповів боротьбу за зміцнення ваги й значення цього парламенту. Данкерт обрано після довгої передвиборчої боротьби між трьома кандидатами, ним, дотеперішнім президентом цього парламенту французького письменником Сімоном Вейль і західним німцем Егоном Клеппшом. Данкерт — голландець і належить до соціалістичної партії та був міністром з її рамені в соціалістичному уряді Голландії. Європейський парламент, який виник після створення Спільного європейського ринку як дальший крок до об'єднання Європи, дотепер не здобув більших фактичних прерогатив, а є тільки платформою дебат на різні теми.

"КОЛАМБІЯ" ЗНОВУ КРУЖЛЯЄ ДОВКОЛА ЗЕМЛІ

Міжпростірний корабель (справа) підноситься вгору на великій ракеті.

Кейп Кансверал, Фла. — Міжпростірний корабель "З'єднаних Стейтів Америки", "Коламбія" розпочав в понеділок, 22-го березня ц.р., свою третю з черги подорож довкола землі, тим разом із одиотичною місією.

На покладі міжпростірного корабля, який з гордістю Америки, знаходяться два астронавти: 46-річний полковник морської флотії Джек Лавзма, який вже другий раз виконує місію в "Коламбі", 145-річний Гордон Фуллертон, полковник повітряної флотії, досвідчений летун. Астронавти, згідно з інформаціями центру міжпростірних полетів у Гюстоні, Техас, почуватимуться добре і машинерія корабля функціонує справно.

Директор цього проекту Джордж Пейдж, розмовляючи з представниками преси після випускнення корабля, висловив своє захоплення, не зважаючи, що політ був на одну годину спізнеем з уваги на малий технічний дефект. "Це вперше ми запустили корабель у запланованому дні", — заявив директор Пейдж.

На покладі корабля "Коламбія" знаходиться дуже прецизна апаратура, при допомозі якої астронавти матимуть змогу спостерігати землю, а інші механізми реєструватимуть усі об'єкти в повітрі і на землі. Крім того корабель передаватиме до центру в Гюстоні фотознімки і усні звітмолення.

Після виконання місії астронавти Лавзма і Фуллертон приземлять корабель на військовій базі в полудневі частині стейту Нью-Мексіко, бо база Едвардс в Каліфорнії змочена дощами. Поворот "Коламбі" заплановано на неділю 28-го березня у ранніх годинах.

В Америці

ДЕПАРТАМЕНТ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА запропонував новий план, який дасть місцевим шкільним властям більше права рішати скільки і які харчі повинні зуживати учні, які користуються з дарових обідів субсидійованих федеральним урядом. Заступник секретаря Департаменту сільського господарства Мері С. Джерет, яка завідує цією програмою, що нею користується 23 мільйони студентів, а також відповідає за розподіл харчових купонів для бідного прошарку населення, заявила, що місцеві чиновники найкраще знають, як адмініструвати доживно програмою і які харчі є конечні для учнів. В загальному ця шкільна програма доживлення коштуватиме федеральний уряд в 1982 році 2,5 бильйона доларів. Досі шкільні власті, користуючись квотами Департаменту сільського господарства, були змушені давати учням обід, що складався з п'ятиох страв. В новому зарядженні вже немає цієї точки, а тільки сугерується, щоб учні дістали не менше, як три страви.

ПОІНФОРМОВАНІ ОСОБИ У ВАШІНГТОНІ заявляють, що проблема економічних санкцій проти Совєтського Союзу і Польщі все ще залишається контрверсійною серед найближчих співробітників президента Роналда Регена. Наприклад, секретар Департаменту оборони Каспар Вайнбергер підтримує ідею збільшення санкцій, а якщо це не допоможе — виповідження економічної війни проти СССР, але державний секретар Александер Гейг протривить такий ідеї. Становище Державного департаменту підтримує також секретар Департаменту торгівлі Малколм Болдридж.

ЗАЦІКАВЛЕНІ ЗАКОНОДАВЦІ В ОБИДВОХ палатах Конгресу і американські громадяни запитують скільки насправді вітківачів з Ель Сальвадору зуміли за тихою згодою Адміністрації президента Роналда Регена проїстатися до З'єднаних Стейтів Америки і дістали тут право постійного перебування. Одні джерела, зближені до Служби імїграції і натуралізації кажуть, що від 1980 року до ЗСА прибуло 200,000 сальвадорців; інші твердять, що це число останню перейшло 500,000 осіб. Усі вони, як інформують журналісти "Ю.С. Ньюс енд Ворлд Ріпорт", прибули до цієї країни нелегально через південнозахідні стейти ЗСА.

СЕНАТОР ЛОВЕЛЛ ВАЙКЕР, РЕСПУБЛІКАНЕЦЬ з Коннектикута, проголосив свою кандидатуру на перевибір на третю вже каденцію до Сенату. Активний 49-річний сенатор, проголошуючи свою кандидатуру, цілковито промовчав прізвище іншого республіканського кандидата, який вже раніше заявляв, що старатиметься про номінацію Республіканської партії на це становище.

